

Motion till riksdagen 2025/26:3999

av **Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2025/26:202 Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2025/26:202 Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning.

Bakgrund

Propositionen föreslår ändrade bestämmelser som påverkar avvägningen mellan behov av åtgärder som förbättrar vattenmiljön och behov av åtgärder för tillgång till vattenkraftsel när moderna miljövillkor ska fastställas för vattenkraft och dammar. Regeringen vill med ändringarna säkerställa att det utrymme som art- och habitatdirektivet enligt regeringens bedömning ger för att ta särskild hänsyn till verksamheter som har ett väsentligt allmänintresse används fullt ut. Ändringarna innebär att det vid omprövning för moderna miljövillkor blir möjligt att sänka kraven på miljöanpassning för dessa verksamheter. Propositionen föreslår även att bemyndigandet från regeringen ska utvidgas för att kunna meddela föreskrifter om undantag från förbuden att försämra vattenmiljön och äventyra möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt miljökvalitetsnorm.

Regeringen underminerar moderna miljövillkor för levande vattendrag

Vattenkraftverk och dammar är en mycket stor orsak till att två tredjedelar av våra vattendrag i Sverige inte har god ekologisk status. Det var därför ett mycket stort framsteg att det 2020 beslutades att svensk vattenkraft ska förses med moderna miljövillkor enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft som Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska kraftnät tagit fram. Beslutet var ett resultat av dialog mellan staten, vattenkraftsbranschen, miljörörelsen och övriga engagerade i vattenfrågor. Som ett resultat av detta lämnades de första ansökningarna om omprövningar för moderna miljövillkor in 2022. Sverige hade därmed tagit viktiga steg för att vattenkraften skulle få moderna miljövillkor utan att det ger påtaglig påverkan på tillgången på vattenkraftsel.

Med den nuvarande regeringen underminerades denna historiska överenskommelse som gav Sverige förutsättningar att värna energiförsörjning samtidigt som vi tar oss närmare våra nationella miljömål och lever upp till EU:s ramdirektiv för vatten. Regeringen inledde med att helt enkelt pausa omprövningsprocessen i olika omgångar till den 1 juli 2025, vilket även ledde till skarp kritik från EU-kommissionen. I juni 2025 genomförde regeringen förordningsändringar efter vattenkraftsbranschens ensidiga önsknings, vilket urholkade regelverkets miljöhänsyn. Med denna proposition tar regeringen ytterligare steg för att göra undantag från art- och habitatdirektivets krav och minimera kraven för att skydda Natura 2000-områden.

Vänsterpartiet anser att det vilar ett tungt ansvar på regeringen när den undergräver en bred överenskommelse som framtagandet av den nationella planen innebar. Detta bekräftar bilden av en regering med ytterst låga, eller i vissa fall obefintliga, ambitioner på miljö- och klimatområdet. Med propositionen försvagas skyddet av hotade arter och levande vattendrag till förmån för vattenkraftsbranschens önskemål. Vänsterpartiet värnar vattenkraftens betydelse för energiförsörjningen men anser inte att den behöver gynnas ytterligare genom förslag som endast marginellt bidrar till vår nationella energiförsörjning och som påverkar miljön negativt. Regeringen konstaterar själv i propositionen att förslagen sammantaget kan leda till försämringar för vattenmiljön jämfört med om prövningarna skulle genomföras med nu gällande regelverk.

Vänsterpartiet delar inte heller regeringens bedömning att förslagen är förenliga med EU-rätten, då det, som Naturvårdsverket och flera andra remissinstanser påpekar, krävs att varje enskilt fall provas och att det finns tillräckligt underlag för sådan prövning.

I praktiken väljer regeringen med propositionen åter att enbart gynna ett särintresse som tar oss längre ifrån våra gemensamt beslutade miljömål. Vänsterpartiet anser att naturen är grunden för vår framtida välfärd. En politik som värnar fungerande ekosystem och minskar klimatutsläppen bygger Sverige starkare, hållbarare och tryggare. Att ensidigt gynna kortsiktiga särintressen ekonomiskt enligt propositionens förslag leder i motsatt riktning.

Riksdagen bör avslå proposition 2025/26:202 Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning. Detta bör riksdagen besluta.

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Kajsa Fredholm (V)

Ida Gabrielsson (V)

Birger Lahti (V)

Ilona Szatmári Waldau (V)

Malin Östh (V)